

käyttöä odotuksenvastaisena saati erikoisena, jos indoeurooppalaisten kielten vastavia ilmauksia käytettäisiin samalla tavoin?

Ei siinä kaikki: jos kielikuntien käytännöt olisivat päinvastaiset, siis jos indoeurooppalaisissa kielissä käytettäisiin tällaisissa yhteyksissä suomen suuntasijoja vastaavia ilmauksia, uralilaisissa taas olosijailmauksia, silloin eivät semanttista motivaatiota tarvitsisi eivätkä kansainvälisessä lingvistiikassa laajaa huomiota osakseen saisi indoeurooppalaiset suuntailmaukset vaan uralilaisten kielten erikoisuuksiin kuuluvat odotuksenvastaiset olosijailmaukset. ■

JAAKKO ANHAVA
*Mannerheimintie 39 A 12
00250 Helsinki*

EUROSENTRISYYS JA SUOMEN MUUTOSSIJAT

Jaakko Anhava kommentoi artikkelissani »Onko *jäädä*-verbin paikallissijämäärityksen tulosijalla semanttista motivaatiota?» (Virittäjä 4/2005) esitettyjä, vanhemmasta fennistisestä kirjallisuudesta periytyviä vertailuja indoeurooppalaisiin kieliin. Anhava huomauttaa aiheellisesti, että indoeurooppalaisten kielten ottaminen vertailun standardiksi, josta poikkeaminen katsottaisiin jo lähtökohtaisesti odotuksenvastaiseksi, olisi vailla perusteluja. Tällainen ajattelutapa edustaisi niin sanottua eurosentrisyyttä, jonka ongelmallisuus on nykykielitieteessä yhä enemmän tiedostettu. Toinen asia on, jos vertailu indoeurooppalaisiin kieliin nähdään pelkäksi kontrastiivisen kielentutkimuksen hengessä tehdyksi kahden erilaisen kielisysteemin välisen eron toteamiseksi.

Kirjoitukseni johdanto-osasta peräisin olevissa Anhavan lainaamissa kohdissa tarkoitukseni oli esitellä aiemman fennistisen tutkimuksen näkemyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä ottamatta niihin sen kummempaa kantaa. Tästä syystä olen käyttänyt muun muassa sellaisia ilmauksia kuin »odotuksenvastaisina pidettyjen» (s. 508).

Indoeurooppalaiskieliä standardina pitävään ajatteluun otan etäisyyttä sivulla 509, kun totean että »[paikallissijojen tällaisia käyttö-] tyyppejähän ei välttämättä yhdistä keskenään mikään muu kuin se, että ne tuntuvat eksoottisilta esimerkiksi indoeurooppalaisten kielten systeemin näkökulmasta».

Kielitypologinen tutkimus voisi paljastaa, kummanlainen systeemi on maailman kielissä tavanomaisempi. Tiedossani ei kuitenkaan ole tätä ilmiötä tarkastelevaa typologista tutkimusta. Toisaalta jo suomen systeemin sisäisestä näkökulmasta katsottuna mainitut muutossijojen käyttötyypit ovat selitystä kaipaava erikoistapaus, sillä ne poikkeavat paikallissijojen spatiaalisesta peruskäytöstä, jossa tulo- ja erosijalla ilmaistaan juuri siirtymää. Ymmärtääkseni varhaisemmassakin fennistisessä kirjallisuudessa asiaa on lähestytty paljolti tästä näkökulmasta. Indoeurooppalaiset kielet taas ovat tarjonneet ilmiölle hyvin tunnetun vertailukohdan. ■

TUOMAS HUUMO
Sähköposti: tuomas.huumo@utu.fi